

יודפת

מסדרה

ביתר

א נקדומה מפורסמת מוספרת כי פרופסור ידוע באוניברסיטת וינה שמע, ב-1905, כי ברוסיה פרצה מהפכה.

מי יכול לעשות שם מהפכה? שאל בליג'וב. "אולי מר טרוצקי מקפה צנטרל?" קשה היה להעלות זאת על הדעת. כי אותו מר טרוצקי בילה את זמנו בבית-הקפה במישחק השחמט, והשיחית מילים ללא-ספור על המהפכה העתידה לפרוץ. האם איש כזה מסוגל לבצע משהו בריצינות? אולם מר טרוצקי לא חולל רק מהפכה, אלא נתגלה כעבור שנים כמארגן מעולה וכמצביא בעל שיעור-קומה. הוא הקים את הצבא האדום וניצח גליס-גלים של אויבי בים במלחמת-רארז'ים מרה. אותה שאלה יכולה היתה להישאל גם לגבי "מר בגין". אמנם לא ישב בבית-קפה ושיחק שחמט, אלא נאם בכנסת וישב במיוזון. אולם גם לו יצא שם של מי שאינו יודע אלא לדבר, למתוח ביקורת. מה יעשה איש כזה אם יגיע לשלטון?

זוהי הבעיה של כל אדם הנמצא באופוזיציה. אין

הרצל

הוא יכול אלא להטיף, לדבר, להתריע. כל עוד אינו מגיע לשלטון, אינו יכול להוכיח את יכולתו בביצוע הדברים.

אולם "מר בגין", כמו "מר טרוצקי", הפי תיע ברנע שהגיע לשיאו. הוא קיבל החלטות מהירות ומפתיעות (מינוי דיון, קבלת הפלרי טים הוויאטינאמיים), נפגש עם מדינאים זרים (קארטר, ניקוליי צ'אושסקו), ניהל דיונים קואי-לוציוניים, הפעיה את ממשלתו — כאילו עשה זאת כה חיוני.

הקונסנזוס הלאומי

הפגישה ההיסטורית בין עם ישראל ומנחם בגין הפכה במהרה לרומאן-אהבה בלתי-רגיל. סיקרי דעת-הקהל הראו כי הפופולריות זינה קה תוך הידשיים, ורוב גדול של הישראליים העבירו אדיו את תמיכתו.

כשלעצמה, אין זו תופעה בלתי-רגילה. גם הפופולריות של גולדה מאיר זינקה. עם כניסתה למשרד ראש-הממשלה, מנקודה הקרובה לאפס ל-80% ומעלה, אך גולדה היתה שייכת למיפלגה ששלטה מזה שני דורות, היא לא ייצגה דבר חדש. הוא הדין לגבי קודמה ולגבי יורשה. לגבי בגין היתה לתופעה זו משמעות אחרת. הוא ייצג תנועה שנדחתה על-ידי ציבור הבוחרים שוב ושוב. הוא הנהיג סיגנון חדש, ייצג סמלים וסיסמות שרוב רובו של הציבור הישראלי למד לשנאם או להשדוד בהם מילדות.

מניין, אם כן, באה פופולריות מפתיעה זו? הסבר פשוט טמון ברגש ההקלה. הציבור נדר הם מתוצאות הבחירות. גם מי שהצביע בעד הליכוד חשש מפני התוצאות, כאשר נתברר לו שהכניס אותו לשלטון. מי שהצביע נגדו חשש שבעתים, הכל חששו שהנה יבוא זעזוע מהפכני, שהכל ישתנה, שסדר-יכולם יתהפכו. הקיצוניים השמיעו דברים קודרים על מחנות-ריכוז וסתימת-יפה.

הנהגה — לא דובים ולא יער. הכל נמשך כרגיל. קרייני ניהול-ליווייה המוכרים השמיעו את דברי בגין, כשם שהשמיעו קודם לכן את דברי יצחק רבין. הפרשנים המוכרים בירכרו כתמונל-שילשום. הפקידים לא השתנו. תחת לשטר ראשים, השכיל בגין להבין כי משרתי המיישרת היושן שרתו אותו באותה נאמנות, וביעילות רבה יותר, כי אינם רוצים לאבד את משרותיהם. זהו הסבר אחד.

אין ספק שמנחם בגין מגלם את השלב הנוי כחי של התנועה — ושלב השלבים הקודמים הובילו לשלב הזה.

סוכריה על מקל

גבני האזרח הישראלי, מייצג מנחם בגין, דבר אחד, מרכזי ופשוט: ציורף השטחים הכבושים בגדה המערבית וברצועת-עזה למדינת-ישראל.

היה נדמה שמטרה זו אינה מקובלת על רוב הישראליים. הסיסמה "אף שעל" נראתה כקיצונית מדי. אולם היתה זאת טעות אופטיית.

רוב הציבור הישראלי דמה לילד, שחשק בסתר ליבו בסוכריה על מקל. אבל אבא אמר לו כי אסור לאכול סוכריות, שזה מקלקל את השיניים. שזה יגרום לכאב בטן, שזה ירגיז את אלוהים. אבא אמר שצריכים לאכול תרד.

הילד ידע שאסור לחשוך בסוכריה, ובכל סקר של דעת-הקהל אמר שזה רע.

אך הנה בא אבא חדש. הוא אמר שהאבא הקודם טעה. שהסוכריה טובה לשיניים ולבטן, שהיא מחזקת

ז'בוטינסקי *

את השרירים ומוסיפה כוח, שהיא טובה יותר מתרד, שמיצוה היא לאכול אותה, שאלהים רוצה בכך. הייפלא שאבא כזה יהיה פופולרי?

מנחם בגין בא לציבור הישראלי ואומר לו מה שהוא רצה לשמוע תמיד: שכל הארץ שייכת לו, שאין פלטי-טינים, שאין לערבים שום זכויות בארץ, שציורף השטחים לגוף המדינה וייהודם יביא את השלום המיוחל, תואם את רצון האלהים, יביא ארצה את יהודי העולם, משרת את האינטרס האמריקאי האמיתי ויביא להצלחת העולם החופשי כולו.

בגין אינו רק אומר זאת, הוא מאמין בכל נימי נפשו. לכן הוא משכנע — והוא משכנע ציבור הרוצה להאמין בכך בכל ליבו.

רוב הציבור היה מוכן בעבר להחזיר את השטחים הכבושים תמורת שלום, אך באירצון רב. הוא נכנע למנהיג חזק כמו בנגוריון, שהחזיר ב-1957 את רצועת-עזה הכבושה, כשם שאדם נכנע לרופא המאכיל אותו תרופה מרה. אילו נהגו לוי אשכול, גולדה מאיר או יצחק רבין כך, היה הציבור מקבל זאת כהכרח שלא יגונה.

אך הוא לא היה עושה זאת בשימחה. אולם נשכא מנחם בגין בעקרים-מכות ופטר אותו מן הצורך הזה, מוכן רוב הציבור לחבקו, כי ליד המוצא אחרי נדרים רבים את אביו האביר.

קיד הנדול

אב ז'בוטינסקי נתבקש פעם לתמצת את כל השי-קפת-עולמו בקיצור נמרץ. הוא הפנה את השואל אל שיר של הייגרין היינה, ואמר שהוא מבטא את כל השקפתו על רגל אחת.

אותו שיר קצרצר של המשורר היהודי-הגרמני נקרא "באוני אדום". אדום מסמלת את העולם הנוצרי, ואולי את הגויים כולם. וזו לשונו **.

כאחים סובלים אנחנו כבר שנות אלף זה את זה; אני סובל שיגעונותיך, אתה סובל שאהיה.

* במדי סג'מינשה של הצבא הבריטי, שעה ששירת בגדוד היהודי במלחמת העולם הראשונה. ** בתירגום בעל המאמר.

הסבר חשוב יותר נעוץ בהרגשה שהמערכת המדינית כולה החלה לתפקד, אחרי שנים של התרופפות והתפרקות. הממשלה פעלה. ההדלפות נפסקו. כמו שקורה בצבא, כאשר מח"ט נמרץ בא במקום מח"ט כושל, החלו פיתאום כל דרגות הפיקוד להגביר את המאמץ, בתהליך הנראה כאוטומטי.

סיפר אייזעקסון זר, שיש לו עסקים בארץ, והמתד נגד לבגין כימעט בכל: "המנהלים שלי מספרים לי שפיתאום אפשר לעבוד. הצעות למישרדי-הממשלה, שהיו מונחות במשך חודשים ושנים ללא הכרעה, זוכות עתה לטיפול תוך ימים. יש עם מי לדבר. העסק התחיל לפעול." היתה זאת הרגשה כללית. הידיעה שיש הנחה ויש מנהיג יצרה אהדה לבגין אצל רבים, שזא היה עולה על דעתם להצביע בעד בגין.

נוספה על כך ההרגשה שהולך לו" גם בענייני

גאריבאלדי

חוק. העימות המובטח עם ארצות-הברית לא התממש — לפחות בתודשים הראשונים. נתקבל הרושם ההפוך. קארטר, שכמעט זרק התוצה את יצחק רבין המתון, הפרו-אמריקאי, בתודש מארס, יצא מגידרו כדי להחגיף לבגין ביולי. רומניה הקומוניסטית הזמינה אותו לביקור. היה זה כאלו פעלו המנהיגים הזרים במכוון להעלאת המיפולריות ולביצור כוחו הפוליטי של האיש שנשבע לסכל את מדיניותם.

אך נדמה שיש סיבה עמוקה יותר לפופריותו של מנחם בגין, והתחזקותו המחירה, והתפוררות האופוזיציה, והפיכתו לנציג "הקונסנזוס הלאומי."

זוהי אותה הסיבה שהעלתה אותו לשלטון. כל הסיבות השונות לכך — התיכנות הלאומי-הדתי שניתן לגור ער במערכת-ההיגון הממלתי, ההזדהות הלאומנית של בני "עדות המיורח", ההתמכרות לשטחים הכבושים, ההתמוטטות של המיישרת הקודם — לכל אלה יש, בסופו של דבר, מכנה משותף אחד: הכיוון היסודי של התנועה ההיסטורית, המתגלמת במדינת-ישראל.